

Treball Final de Grau

El cas de les Terres de l'Ebre. Un exemple de la influència de les bandes municipals a l'educació primària.

Rafael Gonzalo SÁNCHEZ MEDINA

4t curs

Tutor: Lluís Solé Salas

Grau en Mestre d'Educació Primària

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic

Maig de 2020

Agraïments:

A Lluís Solé Salas, tutor d'aquest Treball Final de Grau, per motivar-me i ajudar-me amb tot el que he necessitat.

Al meu oncle Josep-Ignasi Medina Candel pel seu interès incondicional, ensenyar-me des de l'estima i per tots els recursos que de ben segur m'ajudaran en la meva futura professió.

I a la meva família i parella pel suport i els ànims rebuts durant aquests mesos.

RESUM

Aquest Treball Final de Grau gira entorn de la investigació d'una cultura musical que existeix fa molts anys, les bandes de música. Aquestes tenen una gran repercussió a nivell Espanyol però en aquest estudi de cas, es contextualitzarà a la zona de les Terres de l'Ebre, ja que és la zona més influenciada de Catalunya. El propòsit d'aquest treball, un cop coneguem aquesta cultura, les seves arrels històriques i la transcendència per les Terres de l'Ebre, és conèixer l'impacte d'aquesta tradició a l'educació Primària mitjançant una part pràctica on s'entrevistarà a diferents especialistes pel que respecta a la música a l'escola. Finalment, amb tots els resultats obtinguts de la recerca teòrica i la pràctica, podrem comprovar si realment afecta aquesta tradició musical a les aules i de quina manera l'aprofiten els docents.

Paraules clau:

bandes de música, cultura musical, Terres de l'Ebre, multinivells.

ABSTRACT

This dissertation considers the field of the music band culture as the main subject of its study. The aim of this project, knowing the historical roots and the importance of this music bands in the "Terres de l'Ebre" region, is to investigate and analyse the impact on school education throughout a series of interviews to a teaching professionals.

Finally, with all the results obtained, we will be able to verify if music band culture really affects classes and in which ways teachers take advantage of it.

Key words:

music band, music culture, Terres de l'Ebre, multi-levels.

ÍNDEX

0. Introducció.....	5
1. Marc teòric.....	7
1.1. Definició de banda de música.....	7
1.2. Història de les bandes municipals.....	8
1.2.1. Origen.....	8
1.2.2. Evolució i difusió.....	10
1.3. Components d'una banda municipal.....	13
1.3.1. Organització.....	13
1.3.2. La figura del director.....	13
1.3.3. Els músics.....	14
1.4. Les bandes municipals a les Terres de l'Ebre.....	16
1.4.1. Context.....	16
1.4.2. Transcendència.....	18
2. Part pràctica.....	22
2.1. Descripció de les opcions metodològiques.....	22
2.1.1. Tècnica de recollida de dades: l'entrevista.....	23
2.1.2. Qüestió, hipòtesi i objectius de la recerca.....	26
2.2. Context i participants.....	27
2.3. Resultats.....	29
3. Conclusions.....	36
4. Referències bibliogràfiques.....	40
5. Annex.....	42

0. Introducció

Aquest Treball Final de Grau pretén, des de la més humil perspectiva, investigar un tema que gairebé no s'ha estudiat de manera específica com és la influència de la cultura de les bandes de música a l'educació primària i, a més a més contribuir a la difusió d'una cultura que viu certa desconexió a Catalunya.

Les Terres de l'Ebre són un territori d'ampli nivell cultural aportat per diferents vessants, com per exemple el cultiu d'arròs (que va afavorir la repoblació del delta i la transferència cultural), la utilització del riu com a comerç durant segles (el qual ha transportat també cultures d'altres territoris, com les jotes)...

Tanmateix, la font cultural musical que ha incidit de manera més important a aquesta societat han sigut sense cap mena de dubte les bandes municipals, un moviment de gran transcendència en l'àmbit cultural, social i que ha tingut impacte també al món de l'educació.

Per tal d'entendre aquest impacte amb relació a música i territori podem comparar el nombre d'escoles de música de la comarca del Montsià amb la comarca d'Osona. La primera, amb 69.613 habitants el 2014, té un total d'onze escoles de música, per una altra banda, la segona comarca, amb 154.559 habitants el 2014, en té deu.

Aquesta petita comparativa ens pot fer entendre el lligam tan rellevant de les Terres de l'Ebre amb la cultura musical i les bandes municipals, però també el motiu i la font d'interès per tractar aquest tema, ja que com hem vist anteriorment aquestes agrupacions van més enllà de l'estrictament musical; són una eina educativa, de transcendència social, de difusió cultural i, en molts casos, l'òrgan musical principal i identitari del municipi.

Un altre motiu per realitzar el treball sobre aquest tema, es deu a la importància de la música per tota la meua família. Gairebé tots els meus familiars són músics i, hi ha part que participen activament en el món de les bandes. Alguns dels meus avantpassats van formar part de les primeres agrupacions de bandes municipals o agrupacions musicals populars i actualment hi ha una associació musical (la qual realitza la funció d'escola de música i banda) que rep el nom del meu besavi,

l'Associació Musical Mestre Candel, ja que va refundar la banda i va dedicar la seva vida a fer de mestre i director a la petita població de Morella.

Els objectius plantejats en aquest treball es poden dividir en generals i específics:

Generals: conèixer més sobre la cultura de les bandes municipals tant a les Terres de l'Ebre com globalment i entendre millor la rellevància d'aquesta cultura pel meu territori. (Aprofundir sobre la dimensió cultural i del que representen de les bandes municipals a les Terres de l'Ebre).

Específics: analitzar i valorar l'influències i interaccions entre l'escola primària i les bandes municipals, i conèixer si hi ha una resposta educativa per part dels docents (de les assignatures de música) per tal d'adaptar-se a aquesta situació específica musical.

El treball s'estructura en dos grans blocs, el marc teòric i la part pràctica. El primer està dedicat a l'estudi del terme banda municipal, mitjançant la recerca de definicions específiques, investigació històrica dels orígens d'aquestes agrupacions i la seva evolució, així com contextualitzar i relacionar aquest fenomen al territori de les Terres de l'Ebre, estudiant les possibles influències i la transcendència que han provocat aquestes en l'àmbit cultural i per l'educació.

Per una altra banda, el segon bloc es presentarà una recerca, mitjançant diferents entrevistes, per conèixer i reflexionar si hi ha una resposta educativa per part de docents d'educació primària per tractar aquesta tradició musical, i també, per entendre d'una manera més propera que aporten en l'àmbit social, cultural i personal les bandes municipals.

Il·lustració 1 Banda municipal de Morella (1982) dirigida pel meu besavi Antonio Candel Jerez. Font pròpia

1. Marc teòric

1.1. Definició de banda de música

Segons el Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans (2019), des d'un punt de vista històric i etimològic, la paraula *banda* (*band*, en anglès i *bande* o *bende*, en francès) significa *cinta*, *faixa*, *tira* i s'utilitza per designar un conjunt musical format per instruments de vent i percussió, que poden tocar caminant. Aquestes formacions han anat variant al pas dels anys i han esdevingut molts canvis de significat.

Pel que respecta als orígens d'aquesta expressió, el terme banda de música servia per designar aquelles agrupacions, formades per soldats i músics, que servien per donar ànims i redoblar el pas dels soldats. Així doncs, els inicis d'aquestes agrupacions van ser merament utilitzades per finalitats bèl·liques, donant-los el nom inicial de Bandes Militars (Astruells, 2012).

Com avui dia les coneixem però, són representacions identitàries de cada municipi (tant si formen part de l'ajuntament com si formen part d'una entitat musical) i la seva finalitat o funcionalitat és participar en les manifestacions i celebracions, tant de caràcter civil com religiós (Hernández, 2016).

Paral·lelament a les definicions abans esmentades, Herrera (2013) argumenta que les bandes es poden anomenar o definir segons diferents aspectes i ho classifica de la següent manera:

- La constitució: banda de pifres i tambors, xaranga, banda de metalls, banda simfònica.
- La seva funció: bandes militars, civils, d'escena, secció de metall de l'orquestra.
- L'estil de música que interpreten: jazz, Big Band, música popular, festera, cofrenera, cercaviles, concerts.
- La formació musical dels seus integrants: professionals, aficionats

Per tal de donar una definició específica al terme "banda musical", Herrera (2013) es remunta al primer significat documentat a Espanya d'aquest terme, el qual va aparèixer al *Diccionario de la música* de 1818, un dels primers intents d'aquest

tipus de diccionari. Inicialment, no contemplava una entrada específica per al terme “banda de música” però més endavant quan van afegir el suplement (1835), hi apareix una accepció específica i el defineix com “conjunto de Músicos que tiene una Música Militar, y que toma la nominacion del Regimiento á quien sirven” (Palatín, 1818, pàg. 43).

1.2. Història de les bandes municipals

En aquest apartat es farà un recorregut històric de les bandes, on es tractaran les diferents perspectives pel que respecta l'origen d'aquestes agrupacions i l'evolució que han experimentat.

1.2.1. Origen

Hi ha moltes teories sobre l'origen i antecedents del que coneixem actualment com a banda municipal.

Moltes coincideixen i es remunten a les primeres agrupacions instrumentals que tenien finalitats bèl·liques en les antigues civilitzacions.

Per exemple, Astruells (2012) argumenta que les primeres manifestacions que tenim actualment sobre bandes de música van ser sota el regnat de Servio Tulio (578-534 aC), i tenien la finalitat de compassar la marxa. També esmenta que durant l'Edat Mitjana, els músics tenien un paper important a la guerra, ja que eren els encarregats d'utilitzar tambors i trompetes a les guerres per tal d'animar o donar ordres.

Serra (2011) coincideix, en part, amb la teoria anterior però ho argumenta d'aquesta manera:

“Els orígens d'aquestes agrupacions musicals els trobem en testimonis escrits, en pintures i gravats tan vells com el mateix art de la guerra, que ens demostren que aquestes ja tenien un paper molt important en les batalles de les antigues civilitzacions” (pàg. 83).

Així doncs, aquestes dues teories fomenten que a partir d'aquest origen creat per antigues civilitzacions, el terme es va renovant al pas dels anys, mitjançant diferents aspectes:

- Agrupacions instrumentals: Astruells (2012) anomena que el terme “banda” que coneixem actualment podia servir per anomenar també altres agrupacions musicals més antigues (el rei Lluís XIV anomenava La Grande Bande al conjunt dels seus 24 violins, a Anglaterra es coneixia amb el nom de The King's Private Band a un conjunt format per 24 flautes).
- La creació d'instruments: al llarg de la història veiem com van evolucionant els instruments. Per tant, l'evolució instrumental produïa diferents agrupacions, com les abans esmentades, segons l'època determinada. A partir del segle XVIII, i amb la posterior revolució industrial, la tècnica de la construcció d'instruments va millorar notablement i s'arriba a la diversificació actual (Serra, 2011).

No obstant els testimonis anteriors, Herrera (2013) encara que té en compte els aspectes abans esmentats, considera l'origen de les bandes municipals com un fenomen vuitcentista i ho argumenta en tres idees principals:

- Les bandes de música com a fruit de la societat urbana liberal entroncada amb l'associacionisme musical, lluny d'aquells que la relacionen amb l'àmbit merament rural.
- La gran influència de la música militar que es desmilitaritza en integrar-se a la societat civil.
- L'alternativa eclesiàstica a l'arrel de la decadència i extinció de moltes capelles musicals arran la pèrdua de poder de la Església en el procés desamortitzador.

A més a més, també ens proporciona una gràfica (la qual podem observar a continuació) amb l'origen de les primeres bandes a Espanya on podem observar que la setena banda és procedent de les Terres de l'Ebre: la Banda Municipal de Música d'Alcanar.

1800	Muro (1801; 2001) Carrión (1807; 2007) Primitiva del Liria (1819; 1994; 2001); Hondarribia (1819; 1994)
1825	Caspe (1823; 1998) Guadamur (1834; 2009) Llucmajor (1842; 1992) Alcanar (1845; 1997) Sevilla (1846; 1998)
1850	Segovia (1852; 2002); Sanlúcar (1852; 2001) La Bañeza (1856; 2006); Sabadell (1856; [1981]-1989) Córdoba (1856-[1986]; 2011) Albacete (1858[9]; 2008)
1875	Pradoluengo (1873; 2003) Visantonia (1877; 2007) Palencia (1879-1979) Alcoy (1882; 1982) Irún (1883; 2011) San Juan de Alicante (1884; 1984) Barcelona (1886; 1989) Ramales de la Victoria (1887; 1987) Bilbao (1894; 2006) Sangüesa (1896; 1996)
1900	Real Sitio de Aranjuez (1898; 1998) Barakaldo (1899; 2000); Noblejas (1899; 1999) Jaén (1901; 2000) Valencia (1903; 2003); Santa Cruz de Tenerife (1903; 2003) Madrid (1909; 2009)

Il·lustració 2 Bandes espanyoles, objecte d'estudis commemoratius, ordenades cronològicament per data de fundació. Font: Herrera, I. M. A. (2013). *Música y municipio: Marco normativo y administración de las bandas civiles en España (1931-1986)*. *Estudio en la provincia de Jaén* (Doctoral dissertation, Universidad de Granada), p. 15.

1.2.2. Evolució i difusió

Com s'ha comentat anteriorment, el terme banda municipal, tal com les coneixem actualment, és un fenomen del s. XIX, típic d'una societat liberal urbana i que tenen una gran incidència encara en la societat actual.

Per entendre l'evolució d'aquestes agrupacions és important esmentar els fets que les van fer tan importants. Galbis (2001), explica el motiu de la difusió d'aquestes agrupacions al XIX mitjançant tres punts:

1. La difusió d'un repertori que les va popularitzar.

Les bandes van representar un mitjà de transmissió del repertori líric que triomfava en la societat, a més a més la versatilitat d'aquestes per poder adaptar-se a diferents esdeveniments comportava que combinessin gèneres en el mateix concert (fragments, d'òpera i sarsuela), fent-les més atractives per al públic.

2. La coexistència, durant tot el s. XIX, de les bandes militars i les civils.

Com bé esmenta Galbis (2001), la retirada de músiques militars van deixar pas al desig de fundar grups similars per acompanyar actes cívics i religiosos (la imitació de trets de les bandes militars, com ara els temes patriòtics de les obres, els uniformes, la manera de desfilar ho confirma). Tanmateix, Serra (2011) ho relaciona amb la presència encara de músics militars, ja que servia com a model per crear aquestes formacions civils.

3. La presència de la banda no com un element estrictament rural, sinó totalment immers, també, en les ciutats i la puixant classe burgesa.

Això ho va provocar el fet que la banda participava en tota mena d'esdeveniments a la societat del segle XIX (esdeveniments religiosos, militars, burgesos) esdevenint d'aquesta manera una total inserció en la societat.

Per tot el que hem vist anteriorment, veiem que les bandes es van convertir en una necessitat per la corporació local i la ciutadania. Va ser doncs quan es va fomentar (en la Restauració monàrquica del 1875 al 1931) la municipalització de les bandes civils. Algunes bandes importants que es van municipalitzar en aquests anys van ser les de Córdoba (1856), Màlaga (1859), Albacete (1861), Palència (1879), Caceres (1880), Santander (1880), Barcelona (1886), Mèrida (1886) o Bilbao (1894) (Herrera, 2013).

A principis del segle XX, les bandes van seguir el seu transcurs ascendent per la societat d'aquella època. Els mitjans de comunicació que estaven també en plena evolució van facilitar i promoure el moviment de les bandes municipals i permetien una major difusió dels seus actes. (Galbis, 2001)

Herrera (2013) remarca també que en aquella època, van aparèixer rivalitats entre la banda oficial del municipi i altres agrupacions existents (en molts casos orientades al signe polític contrari al de la corporació), però aquest no va impedir que les bandes continuessin el seu transcurs ascendent durant el primer terç del segle XX.

Amb l'inici de la Guerra Civil (1936-1939), va començar un període de grans canvis per la societat espanyola i també va tenir un impacte en l'evolució de les bandes municipals. Van ser constants els intents de militarització de les bandes inicialment per part dels republicans i seguidament per part dels vencedors. A més a més, es van utilitzar les bandes com a propaganda ideològica i els directors d'aquestes havien de pertànyer al partit dominant (provocant d'aquesta manera la destitució d'alguns mestres) (Herrera, 2013).

Més endavant però, durant el Franquisme (1939 - 1975), la situació es va calmar però la banda s'utilitzava com a signe distintiu del poder governant, ja que a cada

actuació s'havia d'iniciar i finalitzar amb símbols del Règim (Himne Nacional, Himne de la Falange) (Herrera, 2013).

Finalment, la transició i els primers anys de democràcia van provocar un augment de la vida associativa de les societats musicals. La renovació de les juntes directives i l'augment de la participació de membres més joves va anar paral·lela a una major sensibilització de les institucions públiques. Cal destacar també que les actuacions de les bandes municipals seguien tenint molta transcendència en els esdeveniments importants de la ciutat (Galbis, 2001).

Il·lustració 3 Macroconcert de les bandes de la província de Castelló, organitzat per la Federació de Societats Musicals de la Comunitat Valenciana i celebrat a la plaça de bous de la capital l'any 1992. Font Galbis, V. (2001). Les bandes valencianes: història, activitats i projecció social. *Història de la Música Catalana, Valenciana i Balear*, V, p. 175.

Actualment, les agrupacions que fan referència al terme estricte de banda municipal s'han reduït dràsticament, mentre que altres agrupacions d'aficionats han augmentat. No obstant això, la qualitat interpretativa d'aquestes ha augmentat (gràcies als certàmens, que promouen la motivació i "rivalitat"), s'han introduït les noves tecnologies (instruments moderns, uniformes) i hi ha un ventall més ampli de repertori (transcripció d'obres simfòniques, obres contemporànies de músics espanyols...) (Herrera, 2013).

1.3. Components d'una banda municipal

Avui en dia, una banda municipal està formada per la figura del director i els músics, no obstant això, també hi ha una estructura organitzativa al darrere que la conformen la junta directiva i els socis.

1.3.1. Organització

Les bandes es consideren entitats sense ànim de lucre i gràcies a les aportacions dels voluntaris o socis és possible construir-les i gestionar-les. Per una altra banda, aquest capital humà aportat pels socis s'ha de gestionar d'alguna manera i aquí és quan actua la junta, que representa el poder principal (formades normalment, com a mínim, per tres membres que ocupen els llocs de presidència, secretariat i tresoreria) (Hernández, 2016).

1.3.2. La figura del director

Respecta a la figura del director, Serra (2011) explica que antigament s'anomenava «músic major» i tenia més funcions de les que té actualment. Aquest era l'encarregat de la vida musical del poble: assajava la banda, impartia classes de solfeig i d'instrument als infants, organitzava les sortides, repartia els diners (pocs) entre els músics i, a més, feia les transcripcions i els arranjaments musicals per la plantilla de músics.

Actualment, encara manté algunes de les funcions abans esmentades, Hernández (2016) explica que bàsicament es limita a ser el referent pedagògic i és l'encarregat de cohesionar, organitzar, impulsar i motivar als músics. Així mateix també ha de preparar el repertori (sempre tenint en compte les tradicions municipals), definir l'estil musical, adaptar les partitures a les diferents formacions de la banda i concertar els assajos, hi hagi actuacions com no.

Per una altra banda, Calderón, Oriola Requena, i Gustems Carnicer (2015) relacionen la figura del director amb la d'un líder i per tal de definir-lo utilitzen la definició d'Homans (1950) el qual considera el líder com una persona que encarna les normes que un grup concret valora més, de tal manera atrau altra gent i assumeix el dret a controlar el grup.

Tanmateix, també esmenten les funcions que ha de tenir un director en determinades situacions:

- Durant els assajos, el director ha d'exercir funcions pedagògiques, de director i conductor de grup, i ha de tenir en compte diferents aspectes durant la realització d'aquests:
 1. Estalvi de temps: mitjançant gestos i intervencions ajustades i adequades.
 2. Estalvi de paraules: per tal de reduir la fatiga vocal.
 3. Expressió d'intencions interpretatives: els gestos han de facilitar la comprensió intuïtiva dels conceptes plantejats.
- Durant els concerts, la funció del director ha de ser la de mediador. Aquest ha de procurar tenir en compte tant el conjunt musical (la preparació i la correcta interpretació gestual), l'obra (tenir en compte la teatralitat per tal d'aconseguir millor els contrastos, intencionalitat...) i el públic (dotant de la informació o aspecte necessari si s'escau).

1.3.3. Els músics

Els membres de la banda els conformen músics amb una mínima formació musical (nivell elemental) i molts d'aquests estudien a les escoles de música del seu respectiu poble. L'edat no és un inconvenient sempre que es compleixin els requisits abans esmentats, atès que l'únic important per formar part d'aquesta formació és poder tocar el repertori escollit. Molts músics finalment decideixen ampliar els seus coneixements mitjançant el conservatori i una part acaben realitzant estudis professionals de superior (Hernández, 2016).

A continuació, podeu veure un bon exemple representatiu de l'estructura instrumental d'una banda de música. Concretament el de la Banda Agrupació Musical Canareva (2019 – 2020):

Banda Agrupació Musical Canareva	
Instruments	Nombre de Músics
Clarinetes	12+2 requints
Flautes travesseres	8
Oboè	1
Saxofons	7
Fagot	1
Trompes	2
Trombó	3
Bombardins	3
Tubes	3
Trompetes	6
Percussió	7
Total de músics de la banda	55

Taula 1 Organització musical de l'Agrupació Musical Canareva (2019). Font: Elaboració pròpia mitjançant fonts secundàries consultades.

1.4. Les bandes municipals a les Terres de l'Ebre

Després de mostrar tots els aspectes generals, pel que respecta les bandes municipals, es continuarà amb la contextualització i la transcendència d'aquestes a la zona d'estudi determinada: les Terres de l'Ebre.

1.4.1. Context

La creació de bandes municipals a les Terres de l'Ebre va lligat al moment històric i social en què es van desenvolupar. La documentació històrica ens mostra que les primeres formacions que van aparèixer a aquestes terres van ser als anys 30 del segle XIX i, la seva fundació estava vinculada a diversos tipus de societat civils (musicals, obreres, polítiques, culturals, recreatives i lúdiques) (Hernández, 2016).

Gràcies a Hernández (2016), sabem que a les Terres de l'Ebre n'hi havia més de 31, però la majoria d'aquestes estan arrelades a la comarca del Montsià, la qual té més bandes municipals que pobles i, cadascun d'aquests té la seva pròpia banda (exceptuant Amposta i Alcanar que en tenen dues) menys el petit poblet de Freginals.

A més a més, ens proporciona una idea d'organització i agrupació de bandes municipals per municipi i comarques de les Terres de l'Ebre, la qual podreu observar a continuació:

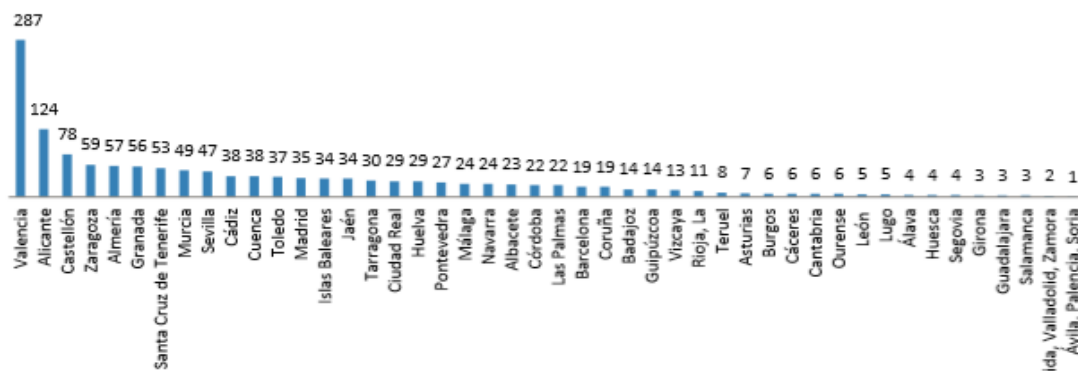
Baix Ebre: Associació Musical Verge dels Prats (Aldea), Banda de la Cala (Ametlla de Mar), Agrupació Musical Casal Camarlenc (Camarles), Societat Musical Espiga d'Or (Deltebre), Banda Municipal de Música de Paüls, Agrupació Musical l'Emburgada (El Perelló), La Lira Roquetense (Roquetes), Banda Municipal de Tivenys, Banda Municipal de Música de Tortosa.

El Montsià: Agrupació Musical Canareva (Alcanar), Banda Municipal de Música d'Alcanar, Societat Musical la Lira Ampostina (Amposta), Societat Musical la Unió Filharmònica d'Amposta, Banda de Música Sant Llorenç de la Galera, Agrupació Musical de Godall, Unió Musical l'Artística de Sant Jaume d'Enveja, Unió Musical Jaume Balmes (Santa Bàrbara), Unió Musical Masdenverge, Unió Musical Mas de Barberans, Agrupació Musical Senienca (La Sénia), Agrupació Musical Rapitenca (Sant Carles de la Ràpita).

Ribera d'Ebre: La Banda de Música de l'EMMA (Ascó), Banda de Música de Benissanet, Agrupació Musical Rasquerana (Rasquera), Escola i banda de música de la Ginesta (Ginestar), Banda de Música de Miravet.

Terra Alta: Banda Municipal de la Pobla de Massalua, Banda la Lira (la Fatarella), Banda de Mirantfont (la Fatarella), Agrupació Musical de Vilalba dels Arcs, Banda Comarcal de la Terra Alta (Gandesa).

D'altra banda, Herrera (2013) també ens proporciona una idea de la distribució de les bandes de música per províncies espanyoles, on podem veure que el fenomen de les bandes municipals a les Terres de l'Ebre ens pot venir influenciat per la forta tradició de les bandes municipals a la comunitat valenciana (sent aquesta la comarca que té el nombre més elevat de bandes). Per tant, es pot arribar a pensar que per proximitat demogràfica de la comunitat Valenciana a les Terres de l'Ebre pugui arribar a tenir importància en la transferència cultural d'aquest moviment.

Il·lustració 4 Distribució de les bandes de música per províncies espanyoles (2009). Font: Herrera, I. M. A. (2013). *Música y municipio: Marco normativo y administración de las bandas civiles en España (1931-1986). Estudio en la provincia de Jaén* (Doctoral dissertation, Universidad de Granada), p. 68.

No obstant això, l'estudi de Serra (2011) ho relaciona amb els censos que es van produir el 1717 i el 1787 i van incrementar notablement la població tant a les comarques del nord-est (al voltant de la ciutat de Barcelona), com a les comarques meridionals del sud-oest de Catalunya.

El Delta de l'Ebre va ser fins a mitjans del segle XIX un espai pràcticament en estat natural. Va ser durant la dècada de 1860 que, amb la construcció del canal de la dreta de l'Ebre hi hagués un ampli procés colonitzador d'una zona sense explotació agrícola.

El negoci del cultiu d'arròs a aquestes terres, va produir doncs, transferències generalitzades de treballadors valencians als arrossars del delta durant el temps de les transformacions agràries exportant d'aquesta manera tradicions de les seves terres i inclús incidint de manera directa en la llengua catalana (creant variants dialectals amb paraules procedents de la cultura valenciana i que avui dia mantenen algunes poblacions del Montsià) (Serra, 2011).

1.4.2. Transcendència

D'un primer instant, pot semblar que les bandes de música tenen una finalitat i transcendència estrictament musical, però més enllà dels beneficis musicals que aporten, potencien molts altres aspectes. En aquest apartat es comentarà dos dels àmbits que influeixen aquestes associacions.

Cultura

Les bandes municipals, al segle XIX, van assumir la funció d'acompanyament en els seguicis festius en cercaviles, processons i actes institucionals, tenint un gran pes en l'àmbit cultural d'un inici. També van crear un nou model festiu instaurant els concerts públics i, a més a més, un nou model de ball públic (els balls de societat) (Vidal, 2018).

Actualment, segueixen tenint importància en els seguicis festius i es consideren com un agent cultural i identitari del municipi (participant en les festes més importants del poble o ciutat). Tanmateix, les seves actuacions no es limiten al seu poble o ciutat, són també habituals els intercanvis, així com la participació en municipis que no disposen d'entitat musical o la participació en concursos o certàmens (Hernández, 2016).

Educació

Les bandes municipals, des dels seus inicis, van convertir la música en una eina de formació que va donar resposta a les necessitats educatives i culturals de les poblacions (Hernández, 2016).

Durant dècades, abans que la música fos considerada una matèria per impartir a les escoles, les bandes van crear escoles de música que van permetre als infants poder accedir a estudis musicals (Martínez, Tomàs, Viñas i Ferré, 1998).

Aquestes escoles estaven destinades a poder formar i preparar als alumnes per tal que, quan estiguessin degudament qualificats, passessin a formar part de la banda. Avui dia, poden ser tant de titularitat privada com pública però els ensenyaments impartits no condueixen a l'obtenció de títols amb validesa acadèmica o professional (Serra, 2011) (Pla i Jovani, 2006).

Paral·lelament, al pas dels anys també hi ha hagut altres organitzacions que servien per garantir la correcta educació dels membres així com professionalitzar els seus estudis musicals, entre aquestes estan:

- Conservatoris:

No van lligades a preparar els alumnes per participar en la banda municipal, sinó que estan destinades a impartir ensenyaments de grau professional, per tal d'aconseguir una titulació de validesa acadèmica oficial (Serra, 2011).

- Centres integrats:

Són centres que integren els ensenyaments de règim general (educació primària i secundària) amb els ensenyaments de música i/o dansa (Serra, 2011).

Com hem vist doncs, les bandes de música compleixen una finalitat educativa prop del lloc de residència i també són accessibles a tothom (gràcies als seus preus modèlics) (Martínez, Tomàs, Viñas i Ferré, 1998).

D'una altra banda, moltes d'aquestes han volgut contribuir a la difusió i aprofitar aquesta cultura per a apropar la música als infants de Catalunya mitjançant diferents eines/propostes didàctiques. A continuació, mostraré la proposta de la Banda de Música de l'Agrupació Senienca, però cal esmentar que gairebé totes les agrupacions i escoles aprofiten l'existència de les bandes per realitzar un treball didàctic a l'aula (excursions, concerts...).

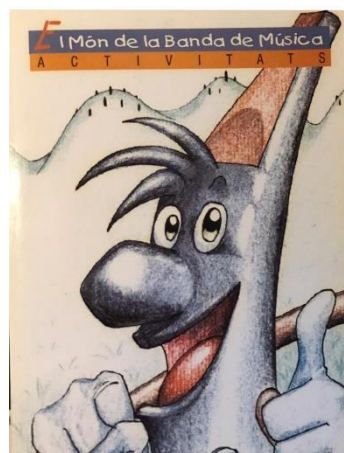
Exemple

La Banda de Música de l'Agrupació Senienca mitjançant el seu llibre "El Món de la Banda de Música" va voler contribuir al vessant pedagògic i didàctic de la música, reivindicant la idea que la música és un instrument educatiu

importantíssim i que el treball no pot consistir únicament amb l'aprenentatge de la tècnica musical.

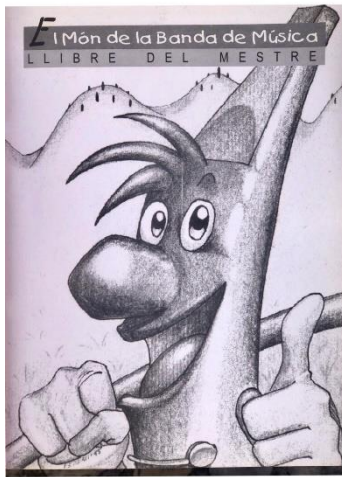
Aquest llibre té la finalitat de rescatar el desconeixement de les bandes municipals fora de les comarques del sud de Tarragona, així com apropar els infants a les audicions musicals en directe, oferint la cara més desconeguda de la banda municipal, atès que, a part de fer cercaviles, també adopten una formació musical de concert.

“El Món de la Banda Música” utilitza el conte com a eina didàctica i, a partir d'aquest, es proposen diferents activitats per tal de conèixer progressivament tots els instruments que conformen una banda de música, quines característiques els diferencien, quines formacions adopten les bandes segons el tipus d'esdeveniment, distingir sons de diferents bandes...

Il·lustració 5 Llibre de l'alumnat amb les activitats corresponents. Font d'elaboració pròpia mitjançant el llibre “El Món de la Banda de Música”

A més a més, proporciona també un llibret per al mestre amb tota la informació necessària per fer un bon ús d'aquesta eina: objectius generals i específics, metodologia, planificació i organització de les sessions, material necessari, avaluació i activitats complementàries.

OBJECTIUS

OBJECTIUS GENERALS

- 1. Identificar i justificar l'evolució dels instruments de la Banda de Música.
- 2. Identificar el paper dels instruments de la Banda de Música en les diferents èpoques històriques.
- 3. Identificar el paper dels instruments de la Banda de Música en les diferents cultures i estils musicals.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

- 1.1. Conèixer el món de la Banda de Música.
- 1.2. Conèixer el paper dels instruments de la Banda de Música.
- 1.3. Identificar i justificar l'evolució dels instruments de la Banda de Música.
- 2.1. Identificar el paper dels instruments de la Banda de Música en les diferents èpoques històriques.
- 2.2. Identificar el paper dels instruments de la Banda de Música en les diferents cultures i estils musicals.
- 2.3. Identificar el paper dels instruments de la Banda de Música en les diferents cultures i estils musicals.

CONTINGUTS

CONTINGUTS VALORS/HORES	PROCEDIMENTS	CONCEPTE
1. Conèixer el món de la Banda de Música i el paper dels instruments de la Banda de Música.	1. Tractar amb els diferents tipus d'instruments de la Banda de Música.	1. La Banda de Música com a entitat històrica i pedagògica.
2. Aproximació a la història de la Banda de Música.	2. Anàlisi dels diferents tipus d'instruments de la Banda de Música.	1.1. Tipus d'instruments. 1.2. Evolució històrica. 1.3. Paper dels instruments en la Banda de Música.
3. Descripció de l'evolució de la Banda de Música.	3. Anàlisi dels diferents tipus d'instruments de la Banda de Música.	1.4. Evolució històrica. 1.5. Paper dels instruments en la Banda de Música.
4. Aproximació al desenvolupament organològic de l'instrument.	4. Anàlisi dels diferents tipus d'instruments de la Banda de Música.	1.6. Evolució històrica. 1.7. Paper dels instruments en la Banda de Música.

ORGANITZACIÓ DE LES BERRONS

INTRODUCCIÓ

El món de la Banda de Música és un món molt ric i divers, on es troben instruments de diferents tipus i materials, que s'utilitzen per crear una gran varietat de sons i textures. Aquesta guia està destinada a proporcionar informació sobre els diferents tipus d'instruments de la Banda de Música i els seus usos.

OBJECTIU

Conèixer i identificar els diferents tipus d'instruments de la Banda de Música i els seus usos.

CONTINGUTS

La Guia Didàctica "El Món de la Banda de Música" està dividida en diferents capítols que tracten sobre els diferents tipus d'instruments de la Banda de Música i els seus usos.

METODOLOGIA

La metodologia que s'utilitza en aquesta Guia Didàctica és la d'aprenentatge actiu, on els alumnes són els responsables de la seva pròpia aprenentatge. Aquesta Guia Didàctica està dissenyada per facilitar l'aprenentatge dels alumnes mitjançant la descoberta i la investigació.

ACTIVITATS

- Anàlisi de les diferents tipus d'instruments de la Banda de Música i els seus usos.
- Anàlisi de les diferents tipus d'instruments de la Banda de Música i els seus usos.
- Anàlisi de les diferents tipus d'instruments de la Banda de Música i els seus usos.
- Anàlisi de les diferents tipus d'instruments de la Banda de Música i els seus usos.

Il·lustració 6 Llibre del mestre amb l'explicació del objectiu, continguts... Font d'elaboració pròpia mitjançant el llibre "El Món de la Banda de Música"

2. Part pràctica

Tenint en compte els autors que hem vist anteriorment, podem entendre la importància de la cultura de les bandes municipals tant per la societat espanyola com per les Terres de l'Ebre. Sembla indicar que aquesta presència afecta l'educació i, per tant (i com hem vist anteriorment), moltes agrupacions creen materials didàctics i inviten als més petits a participar en la banda per promoure d'aquesta manera la continuïtat de l'associació i la vida musical del municipi.

Tanmateix, aquesta pràctica se centra a mostrar com l'escola s'adapta a l'existència d'aquest moviment i de quina manera. Per fer-ho, seguidament hi ha l'explicació de les metodologies escollides; per tal d'investigar aquest tema (els objectius, pregunta d'investigació i hipòtesi), el procés d'intervenció; on es mostrarà tot el relacionat amb la intervenció pràctica (context i participants, metodologia), les dades i resultats obtinguts (mostra de conclusions) i finalment una anàlisi i unes conclusions obtingudes mitjançant la mostra de les dades i resultats anteriors.

2.1. Descripció de les opcions metodològiques

Aquest treball està emmarcat dins del paradigma interpretatiu, atès que intenta interpretar una situació real a través de diverses perspectives i profunditzar en el coneixement i comprensió del perquè d'una realitat. S'utilitzen mètodes qualitius, en aquest cas l'entrevista com a mètode de recollida de dades, ja que la intencionalitat és comprendre una situació en un context determinat, més que establir relacions de causa-efecte entre fenòmens (Miranda, 2013).

Justificació

Viure gairebé tota la meua vida a les Terres de l'Ebre, més concretament a Tortosa, m'ha facilitat tenir un context de la situació educativa, no obstant això, he de mencionar que realment no era conscient fins al moment que vaig tenir l'oportunitat de realitzar la meua última estada de pràctiques a l'escola Marcel·lí Domingo (una escola de la ciutat de Roquetes). Aquesta estada em va servir per veure per primer cop el tractament educatiu de la música en aquest territori des de la vista d'un mestre.

Primerament, volia completar la meua pregunta d'investigació i la cerca teòrica mitjançant una intervenció didàctica per veure de quina manera afectava els alumnes la cultura de les bandes però, un cop vaig estar uns mesos a l'escola, vaig poder entendre que aquesta situació era aprofitada pels mestres, els quals realitzaven tasques i li donaven una importància diferent a la música.

Així doncs, vaig decidir que utilitzaria l'entrevista com a tècnica de recollida de dades per tal poder resoldre tant els objectius, preguntes d'investigació i hipòtesis com enriquir-me personalment de com fer un bon ús d'aquesta cultura un cop sigui mestre posteriorment.

Per tal de fer més significativa la part pràctica, vaig voler tenir en compte dues escoles diferents. Per una banda, l'Escola Marcel·lí Domingo, on havia realitzat pràctiques i era conscient del tractament de la música i, per una altra banda l'Escola Joan Baptista Serra, una escola de la població d'Alcanar, un poble que com hem vist anteriorment té la setena banda més antiga d'Espanya i encara que és un municipi petit, té dues bandes, assegurant d'aquesta manera la gran influència d'aquestes per la població.

Sabia que, per extraure conclusions significatives, la reflexió i interpretació personal podia ser pobre en un tema tan ampli i antic com són les bandes, per consegüent, vaig considerar òptim el fet de veure perspectives diferents envers el tema per tal de crear una conclusió comuna mitjançant l'exploració de l'experiència i tasca docent d'altres persones.

2.1.1. Tècnica de recollida de dades: l'entrevista

Per tal de realitzar l'entrevista, havia de tenir moltes coses en compte. D'un primer moment, a causa de la situació actual (estat d'alarma, COVID-19), la possibilitat de quedada i intercanvi d'informació presencialment quedava totalment descartada. Així doncs, vaig decidir utilitzar plataformes de videotrucada, Skype i WhatsApp, per tal de simular una entrevista real de la millor manera possible i, un cop enregistrades les vaig transcriure per poder contrastar informació.

Pel que respecta a l'estructura, havia d'extraure moltes conclusions del tema però havia d'influir poc en les respostes dels entrevistats, atès que volia extreure

conclusions fruit del propi raonament i no de la influència de l'entrevistador. D'aquesta manera, vaig decidir utilitzar l'entrevista semiestructurada, per diferents aspectes:

- No tenia una estructura totalment definida: això em donava la llibertat d'afegir preguntes o treure'n depenent de la meva necessitat d'investigació.
- Podia fer preguntes més obertes: com he esmentat abans, volia influir poc en les respostes dels entrevistats i volia saber que en pensaven ells del tema donant la possibilitat d'expressar-se amb total llibertat.

A continuació, tenint en compte les tècniques que ens proporcionen Díaz, Torruco, Martínez i Varela (2013) i les característiques que havia de tenir la meva entrevista, vaig realitzar el disseny i desenvolupament de l'entrevista, el qual vaig distribuir per fases:

Primera fase

Fase on es plantegen els objectius a assolir, el guió i estructuració de l'entrevista i tot el relacionat amb la convocatòria de la cita.

És important entendre que el guió deriva de les preguntes d'investigació, objectius i hipòtesis realitzades durant el treball. Per tant, ha de ser clar i perfectament estructurat perquè es puguin veure reflectits el temes i continguts que es volen treballar i, que siguin útils posteriorment per poder analitzar-los.

Segona fase

Fase on es mostren els objectius, anteriorment clarificats i redactats, amb la persona o grup de persones que es realitza l'entrevista. D'aquesta manera podran aportar informació més rellevant i encaminada a la nostra necessitat de recerca.

També cal destacar la importància de la selecció dels participants, ja que aquests són essencials pel desenvolupament de la nostra investigació.

Tercera fase

Fase que forma el nucli de l'entrevista i és on es produeix l'intercanvi d'informació. Es realitza l'entrevista i l'entrevistador fa ús dels recursos per obtenir la informació necessària per respondre els dubtes i objectius inicials.

Quarta fase

Fase on es fa veure que arriba el final de l'entrevista i és dona l'oportunitat a l'entrevistat a recapitular i expressar, en el cas que faci falta, alguna idea que no hagi mencionat i cregui important.

Finalment, quan vaig tenir tota la informació concretada i tot el que havia d'incloure a la meva entrevista va ser el moment de preparar el guió de l'entrevista final amb les preguntes corresponents, el qual podreu observar a continuació:

Preguntes de l'entrevista

- Primerament m'aniria bé una breu descripció de la vostra trajectòria professional pel que respecta a la música (anys de mestre, especialització...):
- A les Terres de l'Ebre hi ha una clara presència de la cultura musical, fomentada principalment per les agrupacions de bandes de música de cada municipi. Que hi penses d'aquestes agrupacions? Són rellevants?...
- L'educació primària és una etapa important, ja que els infants comencen a cursar els seus primers estudis musicals (ja sigui a escoles de música per entrar a una banda o conservatori). L'escola ho té en compte?
- Generalment hi ha una programació a seguir que cada escola et proporciona però cada mestre té una manera de fer i tractar l'assignatura de música. Generalment els alumnes de les Terres de l'Ebre tenen un domini major de la música que altres alumnes d'altres comarques. Com a mestre creu que ha de donar una resposta educativa diferent per tractar aquesta cultura? Com, de quina manera...?
- Segurament coneixereu a més mestres que fan la mateixa assignatura que vosaltres. Creieu que ells també tenen en compte el nivell musical del

territori? Us han compartit mai algun recurs interessant (pel que respecta les bandes o simplement material per millorar l'aprenentatge)?

- Heu sigut membre d'una banda municipal? Quina experiència personal us ha aportat? Heu utilitzat algun recurs/experiència de ser membre de la banda per portar-ho a la docència?

2.1.2. Qüestió, hipòtesi i objectius de la recerca

Al moment d'escollir un tema per al Treball de Final de Grau, et fan plantejar també una pregunta d'investigació. En el meu cas, tenia clar que volia investigar, però un cop vaig indagar sobre el tema, les meves qüestions, hipòtesis i objectius de recerca van anar evolucionant cap a necessitats més reals i útils d'investigació.

Així doncs, la pregunta d'investigació final va ser aquesta: Influeix la cultura de les bandes municipals als mestres de música? Hi donen alguna resposta educativa per tal de tractar-ho?

La meva motivació de rescatar les bandes de música de l'abundant desconeixença fora del sud de Catalunya em va portar a plantejar-me de quina manera podia ajudar també als mestres on aquesta cultura no hi és present. Mitjançant aquesta pregunta d'investigació es pretén doncs; abordar tant el tema de les bandes i el tractament educatiu per part dels mestres de les Terres de l'Ebre, com mostrar també la utilitat de tractar aquest tema on no hi és present aquesta cultura.

Un cop vaig tenir la pregunta clara, vaig poder generar una hipòtesi sense tenir influència dels coneixements que posteriorment adquiriria amb la recerca teòrica i les entrevistes. Aquesta va ser: Els mestres generalment tindran en compte la presència de bandes de música i les aprofitaran per generar un treball específic.

Per finalitzar aquest apartat, recordem els objectius plantejats inicialment en aquesta recerca:

Generals: conèixer més sobre la cultura de les bandes municipals tant a les Terres de l'Ebre com globalment i entendre millor la rellevància d'aquesta cultura

pel meu territori. (Aprofundir sobre la dimensió cultural i del que representen de les bandes municipals a les Terres de l'Ebre)

Específics: analitzar i valorar l'influències i interaccions entre l'escola primària i les bandes municipals, i conèixer si hi ha una resposta educativa per part dels docents (de les assignatures de música) per tal d'adaptar-se a aquesta situació específica musical.

2.2. Context i participants

Com s'ha comentat anteriorment, per tal de contrastar opinions en dues zones diferents del territori i veure quina resposta donen diferents mestres relativament allunyats l'un de l'altre, la intervenció pràctica es va dur a terme a dues escoles diferents de les Terres de l'Ebre.

La primera escola, l'Escola Marcel·lí Domingo, és una escola de titularitat pública, imparteix els ensenyaments d'Educació Primària i Infantil i té 3 línies. Atén un total de 588 alumnes: 178 alumnes a l'etapa d'educació Infantil i 410 alumnes a l'etapa de Primària.

Pel que respecta a la música a l'escola, va començar a realitzar-se al setembre de l'any 1993. Té un paper important a l'escola, ja que comença a impartir-se al primer nivell d'infantil (P3) fins a l'últim de Primària (6è) i els seus diferents projectes són molt valorats perquè han obtingut dues beques d'Enciclopèdia Catalana i van tenir molt pes en el premi Baldiri Reixac com a escola.

A aquesta escola hi ha dos mestres de música però la persona que va participar en l'entrevista va ser l'especialista Josep-Ignasi Medina Candel. Aquest, prové de família de músics i té gran passió per la música i el seu ensenyament. Va finalitzar els seus estudis de professor de piano en grau mitjà (Pla 66) i posteriorment va estudiar magisteri en especialitat de ciències i matemàtiques.

No obstant això, en finalitzar els seus estudis va treballar de mestre de música a una escola privada de Vinaròs i també a l'escola de Música "Mestre Feliu" de Benicarló (ara Conservatori Professional). L'any 1991 van convocar oposicions de l'especialitat de música a Catalunya i va treure plaça a Roquetes. Els dos primers anys va fer de tutor de P.4 a Roquetes i P.5 a Jesús i Maria despertant

la seva vocació per l'ensenyança de la música en aquest cicle. El curs 93-94 va començar la música a l'escola i va tornar a Roquetes, on ha treballat fins ara.

Per una altra banda, pel que respecta la segona escola, l'Escola Joan Baptiste Serra és una escola de titularitat pública, imparteix els ensenyaments d'educació Infantil i Primària i té 3 línies. Atén un total de 637 alumnes, 209 a l'etapa de Parvulari i 428 a Primària.

L'escola compta amb dos mestres de música però, per realitzar l'entrevista va participar l'especialista Judith Jovani Sancho.

Judith és una mestra amb molta vocació per la tasca educativa i va estudiar Magisteri en especialitat d'educació musical a la URV (1997-1999). Va començar a treballar a la delegació de Tarragona i Terres de l'Ebre l'any 2001 realitzant substitucions de curta durada, tant de Primària com de música. Posteriorment, el 2005, va aprovar les oposicions en l'especialitat de música i va obtenir la primera plaça provisional. Finalment, va obtenir la definitiva el 2009 a l'escola Joan Baptiste Serra d'Alcanar, on treballa actualment.

A partir d'aquest moment és passarà a denominar als dos participants com a mestre 1 (Josep-Ignasi Medina Candel) i mestre 2 (Judith Jovani Sancho). Tots dos han estat informats i han donat el seu vistiplau perquè les seves dades surtin publicades i se'ls ha fet un consentiment informat.

2.3. Resultats

En aquest apartat mostraré els resultats de les entrevistes realitzades als especialistes de música abans presentats. Per tal d'analitzar seguidament els resultats, compararé aspectes específics que han sorgit, dividint-ho en blocs que comprenen els diferents objectius a assolir de l'entrevista:

- Resultats orientats a conèixer l'experiència i opinió personal.
- Resultats que relacionen el tema amb l'educació.

Resultats orientats a conèixer a l'experiència personal

D'un primer instant, vaig creure interessant que els entrevistats poguessin expressar quina és la seva experiència personal pel que respecta al món de les bandes. D'aquesta manera, el principi de l'entrevista es va basar a conèixer el propi contacte amb aquest món i la rellevància que hi donen per la cultura de les Terres de l'Ebre.

Tant el mestre 1 com el mestre 2 han format part d'alguna agrupació i expliquen la seva experiència des d'una perspectiva de total estima i il·lusió. Tots dos pensen que les bandes són imprescindibles en els esdeveniments socials, culturals i festius dels municipis i apropen la música al poble, esdevenint una funció educativa important.

Tanmateix, el mestre 1 ens proporciona una perspectiva del que comporta ser membre d'una banda municipal des dels seus inicis, atès que va ser membre de l'inici de la banda refundada pel seu avi Antonio Medina Candel (l'Associació Musical Mestre Candel). Així doncs, podem entendre que fa uns anys ser membre d'una banda no comportava el mateix que ser-ho actualment, ja que com bé explica, ell podia arribar a tocar 5 instruments diferents, depenen de les necessitats eventuais de la banda.

Actualment en canvi, ja no hi ha necessitat que una persona toqui diferents instruments, ja que al com s'ha mostrat anteriorment, el transcurs dels inicis de les bandes municipals fins a l'actualitat ha anat paral·lela a un increment dels participants en aquestes associacions (encara que hagin crescut el nombre de bandes d'aficionats).

D'altra banda, el mestre 2 ens ha mostrat un lligam més específic a les Terres de l'Ebre. A més a més d'explicar-nos la seva experiència, també ha verificat el que es comentava al context de les bandes de música per les Terres de l'Ebre, explicant que la comarca del Montsià és la que més bandes conté i també l'existència de dues bandes al municipi d'Alcanar.

Resultats que relacionen el tema amb l'educació

A l'apartat anterior, hem pogut veure quina és l'experiència personal de cadascun dels entrevistats, on tots dos expliquen i tracten el tema d'una perspectiva de total normalitat i familiaritat, el que demostra la incidència d'aquesta cultura a gran part de la població de les Terres de l'Ebre.

A mesura que vaig anar realitzant les entrevistes, van anar sorgint moltes conclusions/resultats pel que respecta a l'educació i de molta importància per tal de resoldre totes les preguntes que havia generat inicialment en aquest treball d'investigació.

En conseqüència, per tal d'analitzar i organitzar totes les idees que han sorgit a aquestes entrevistes, a continuació podreu veure 3 preguntes fruit de les idees principals que han aparegut. La funcionalitat d'aquestes preguntes és poder exposar de manera organitzada totes les conclusions que han aparegut durant les entrevistes agrupant-les segons una temàtica determinada (veient d'aquesta manera si els entrevistats opinen el mateix o es contrasten opinions). Les preguntes a resoldre són:

- Com afecta l'experiència personal de participar en una banda a la tasca docent?
- Com afecten les bandes de música a l'entorn educatiu de les Terres de l'Ebre?
- Quines respostes educatives doneu per tractar la presència de la cultura de les bandes municipals a l'educació primària?

Pel que respecta a la primera pregunta (Com afecta l'experiència personal de participar en una banda a la tasca docent?) han sorgit molts aspectes interessants per comentar.

Primerament, tant el mestre 1 com el mestre 2 coincideixen en la utilitat d'haver participat en una banda a l'hora de realitzar la seva feina com a mestres. El mestre 2 comenta que li ha facilitat el treball del bloc d'audició i instruments, atès que participar en una banda li proporciona estar a l'abast de tota mena d'instruments que fins i tot pot dur a classe per tal de realitzar un treball específic.

D'altra banda, el mestre 1 explica que la seva participació en el món de les bandes l'ha fet més agosarat, és a dir, no té por a provar coses noves. També explica que un docent, mitjançant l'experiència pot solucionar més fàcilment qüestions de tècnica i característiques instrumentals (els harmònics dels instruments de vent-metall).

Una reflexió molt interessant que ha sorgit arran d'aquesta pregunta és la del mestre 1, quan ha explicat que participar en un conjunt instrumental com és una banda és l'exemple més autèntic de treball cooperatiu, ja que cadascú dona el millor de si mateix en benefici del grup i explica que d'aquest fet ha après com a alumne i com a mestre.

Pel que respecta a la segona pregunta (Com afecten les bandes de música a l'entorn educatiu de les Terres de l'Ebre?), com hem dit amb anterioritat els dos entrevistats coincideixen que les bandes han sigut un factor que han influenciat molt l'entorn cultural, social i educatiu.

Centrant-nos en l'educació, el mestre 1 explica que l'entrada de la música a l'escola va comportar una progressiva conversió de les bandes municipals en escoles de música amb més subvenció, més professorat i uns objectius que apuntaven més enllà de la mera incorporació a la banda.

El mestre 2 coincideix en la funció que han anat adquirint les escoles de música (amb una finalitat més educativa que el simple fet d'entrar a la banda) i menciona que són vitals, ja que l'únic conservatori de les Terres de l'Ebre està a una població bastant allunyada, Tortosa. Per tant, aquestes escoles faciliten també als més infants a aprendre música a la mateixa població.

Finalment, pel que respecta a l'última pregunta (Quines respostes educatives doneu per tractar la presència de la cultura de les bandes municipals a l'educació

primària?) tots dos mostren un tractament semblant però des d'un enfocament diferent d'aquesta cultura.

En primer lloc, els dos han mencionat que hi ha una clara presència d'alumnat que té coneixements més avançats pel que respecta a la música (sigui perquè formen part d'una banda, van al conservatori o a alguna escola de música) i tots dos utilitzen una mateixa metodologia per tractar la desigualtat de coneixements: els multinivells.

El mestre 2 explica que utilitza aquesta metodologia/programació per tal d'ajudar a donar a cada alumne el que necessita però menciona que únicament fa ús d'aquesta en diferents apartats (llenguatge), ja que d'altres com cançó, audició i instruments es veuen més equilibrats.

D'altra banda, el mestre 1 utilitza aquesta metodologia en la interpretació musical de la flauta de bec amb digitació barroca. Ell proporciona un llistat amb unes 20 cançons classificades per dificultat i estil, cada alumne escull les cançons i va avançant segons les seves habilitats.

Altrament, pel que fa a altres recursos utilitzats, el mestre 1 explica que va fer servir el material (abans explicat) que va proporcionar la Banda de Música de la Sénia, el llibre "El Món de la Banda de Música". També realitza activitats on els alumnes que formen part d'escoles de música ofereixen petits concerts i també realitza una excursió al Conservatori de Tortosa amb els alumnes de Cicle Inicial on es representa una obra teatral (realitzada pels professors) on s'expliquen els instruments musicals i els seus tipus.

El mestre 2 utilitza recursos com, activitats de portar instruments a l'aula (aquells alumnes que toquin), convidar familiars músics de les bandes per fer xarrades, visites per veure les bandes i fer preguntes, visitar les seus de les agrupacions per veure com assagen, i inclús activitats on els alumnes han de descobrir músics importants del poble que han sorgit de les bandes o agrupacions.

Tots dos expliquen també que comparteixen recursos amb altres mestres de música del territori.

A mode de tancament, passem a enumerar i analitzar les idees principals que han emergit d'aquesta recerca tant del marc teòric com de la part pràctica:

- **Les bandes són imprescindibles en els esdeveniments socials, culturals i festius dels municipis de les Terres de l'Ebre i apropen la música al poble, esdevenint una funció educativa important.**

Com hem vist al marc teòric, fa molts d'anys que existeixen i aquestes són importants per la població, ja que formen part de les festivitats i perquè no dir-ho, de la cultura. Donada la seva accessibilitat, sembla ser una eina educativa important i oberta a tothom.

- **Amb el pas dels anys hi ha hagut un increment en la participació a les bandes de música.**

L'existència de les bandes de música ha contribuït a la creació d'escoles de música. Aquestes escoles com hem dit anteriorment són de fàcil accés, per tan gran part de la població dels municipis de les Terres de l'Ebre, han aprofitat aquest recurs per tal d'aprendre música i posteriorment apuntar-se a la banda, produint d'aquesta manera l'increment de membres. També és important mencionar que, la important funció sociològica que esdevenen les bandes de música a un municipi i la gran tasca de difusió cultural que s'ha dut a terme per tal de mantenir viva aquesta cultura, també influeix en l'augment de participants.

- **La comarca del Montsià és la més influenciada de Catalunya per aquesta tradició, tenint més bandes de música que municipis.**

Les dades que ens ha proporcionat tant el marc teòric com l'entrevista amb el mestre 2 ens ha aportat la suficient informació per saber que tots els municipis del Montsià, menys la petita població de Freginals que no en té, tenen almenys una banda de música. És la comarca de les Terres de l'Ebre on és més present aquesta tradició, aquest fet podria donar-se perquè és la que conté la gran part del Delta de l'Ebre i, com hem vist anteriorment, el negoci del cultiu d'arròs a aquestes terres, va produir, transferències generalitzades de treballadors valencians als arrossars del delta durant el temps de les transformacions agràries exportant d'aquesta manera tradicions de les seves terres.

- **Participar en una banda de música et pot facilitar el bloc d'audició i instruments.**

Com ens han fet entendre els entrevistats, participar en una banda et pot facilitar els aprenentatges en les àrees d'audició i pràctica instrumental dins l'educació musical a l'escola. Podria servir d'ajuda també, al moment de tractar temes relacionats en l'audició i timbre, ja que saps com sonen els instruments o simplement coneixes aspectes més específics com podria ser el funcionament, per exemple, pots veure que l'oboè consta de canya doble i el clarinet no, conèixer el funcionament dels harmònics...

- **Mitjançant la participació activa d'una banda, pot ajudar a entendre aspectes sobre el treball cooperatiu, ja que tots els participants persegueixen un resultat comú.**

A part de participar tots plegats per aconseguir un resultat comú, com bé explica el mestre 1, cadascú dona el millor d'ell mateix en benefici del grup. Aquest valor és molt significatiu i aprofitable per la realització d'una tasca docent de qualitat.

- **Les bandes de música han contribuït a la creació d'escoles de música i, amb el pas dels anys, aquestes han evolucionat adquirint una funció educativa important més enllà de la pròpia incorporació a la banda.**

Com s'ha mencionat al marc teòric, durant dècades, abans que la música fos considerada una matèria per impartir a les escoles, les bandes van crear escoles de música (de fàcil accés, gràcies als seus preus modèlics) que van permetre als infants poder accedir a estudis musicals.

Amb les entrevistes també podem entendre que, aquestes actualment realitzen una tasca educativa més enllà de la mera incorporació a la banda.

- **Una metodologia pel tractament de la diversitat produïda per la forta presència musical, fomentada en part per les bandes de música, és la metodologia/programació multinivells.**

Com explica el mestre 1, molts dels alumnes que estan en contacte en una població, on les bandes de música hi són molt presents, no cal incidir tant en el tema dels instruments de vent i percussió. Fins i tot els pot semblar poc motivador perquè tot l'alumnat coneix i ha vist pel carrer els instruments que els vols presentar.

Per tant una metodologia multinivells pot encoratjar als alumnes a la constant evolució, ja que facilita als alumnes que en saben una mica més, a millorar i, als alumnes que els costa, ajustar-se al seu nivell determinat, sempre i quan procurant una evolució constant.

- **S'utilitzen visites i contactes regulars (tant a les bandes, com escoles de música...), xerrades, llibres específics sobre les bandes, activitats de portar instruments, i moltes més per tal d'apropar els infants a la cultura musical del territori.**

És important realitzar un aprenentatge que apropi als infants a la realitat que envolta el seu municipi i les seves vides. Per consegüent, és òptim mostrar als alumnes el que els envolta mitjançant activitats com les que s'han mencionat.

3. Conclusions

Després de realitzar tota la recerca teòrica mitjançant articles determinats i la part pràctica, constituïda per la realització d'entrevistes i la seva anàlisi, puc confirmar la relació i complementació de dades entre les dues parts. Tot el que havia cercat i comparat durant el marc teòric ha servit per obtenir els suficients coneixements i poder realitzar una entrevista amb l'objectiu d'obtenir la informació que em faltava per contextualitzar la cultura a les Terres de l'Ebre i entendre aspectes poc estudiats sobre la cultura de les bandes de música.

Pel que fa a la pregunta d'investigació que vaig proposar a l'inici del treball "Influeix la cultura de les bandes municipals als mestres de música? Hi donen alguna resposta educativa per tal de tractar-ho?" puc afirmar, des de la meua perspectiva, que sí influeixen i és dona una resposta per tal de fer front aquesta cultura musical.

Per una banda, la cerca històrica de la cultura de les bandes municipals i la seva contextualització a les Terres de l'Ebre, ja em va proporcionar informació inicial per saber que hi havia un tractament pedagògic d'aquest moviment per part dels mestres (llibres destinats al treball específic de la banda, el fàcil accés a les escoles de música que marcava també la possible influència a l'etapa Primària...).

Per una altra banda, la realització d'entrevistes a mestres amb anys d'experiència en la seva professió i en contacte amb aquesta cultura, em va servir per acabar d'entendre aspectes més familiars que no mostren tan bé una cerca teòrica, i completar també la pregunta d'investigació mitjançant l'explicació de totes les eines educatives que realitzen els docents de les Terres de l'Ebre per tractar aquest tema.

Pel que respecta a la hipòtesi que contemplava que els mestres generalment tindrien en compte la presència de bandes de música i les aprofitarien per generar un treball específic, penso que aquesta opinió inicial anava encaminada però era molt general, per tant no era difícil que aquesta hipòtesi s'aproximés al resultat final. Tanmateix, sí que és cert que els mestres aprofiten aquesta cultura i generen un treball específic però d'una manera diferent del que m'esperava.

El que contemplava la hipòtesi i hem comprovat que és cert, era que els mestres de música utilitzessin eines com les xerrades, visites a les seus de les bandes municipals, veure-les assajar o actuar i seguidament s'aprofités aquest treball per tractar-ho dins l'aula mitjançant algunes activitats.

Ara bé, el que no s'esperava amb la realització de la hipòtesi inicial, és que els dos mestres entrevistats, que mantenen una certa distància entre un municipi i l'altre, utilitzessin una mateixa metodologia per tractar l'increment de la cultura musical i promogut en part per les bandes: els multinivells.

Sí que és cert que un ho utilitza diferent que l'altre, però des de la meua perspectiva penso que s'aconsegueix tractar molt bé l'evident desigualtat de coneixements en certs aspectes de l'assignatura, ja que és innegable que un infant que estigui participant en una banda o simplement vagi a una escola de música tingui molts més coneixements pel que respecta a llenguatge musical i interpretació instrumental.

D'altra banda, els objectius generals plantejats inicialment eren aquests:

- Conèixer més sobre la cultura de les bandes municipals tant a les Terres de l'Ebre com globalment i entendre millor la rellevància d'aquesta cultura pel meu territori.
- Comprovar si aquest nivell musical influeix i de quina manera a l'educació primària, i conèixer si hi ha una resposta educativa per part dels docents (de les assignatures de música) per tal de tractar aquesta cultura musical.

Pel que fa al primer punt, opino que aquest treball m'ha fet donar-me compte que realment no coneixia gairebé una font cultural importantíssima de les meves terres. A mesura que anava avançant en aquest treball, m'impressionaven molts fets que anava descobrint mitjançant la recerca històrica d'aquesta cultura.

Em va sorprendre la constant evolució de les bandes municipals fins a l'actualitat i la funció social que esdevenen per la població. A més a més, va ser emocionant investigar els meus avantpassats i adonar-me que aquests van conviure també amb el que més m'apassiona, la música.

En aquest treball únicament he mencionat al meu besavi el qual va refundar la banda de música de Morella, però també hi ha que van formar part d'agrupacions instrumentals que tenien certa importància per la vida cultural de Tortosa.

L'altre punt dels objectius, s'ha explicat durant aquestes conclusions i assolit, com bé he expressat anteriorment, mitjançant la teoria i la pràctica.

Després d'haver fet aquest treball, em sento més proper i sensible al que m'envolta i he pres consciència que, tota cultura que ens envolta és aprofitable per generar un treball específic a l'aula. No obstant això, crec que l'objectiu ha d'estar ben pensat per part dels docents, atès que no ha de proporcionar únicament entreteniment i aprenentatges determinats, sinó que s'ha de conscienciar als alumnes de manera que entenguin el que aporta una cultura (identitat, diversió, història...).

Com a reflexió final, m'agradaria que aquest treball, com he dit en alguns instants d'aquesta investigació, pugui servir per difondre una cultura que és molt desconeguda a Catalunya (fora del sud) i també contribuir, humilment, a l'estudi de l'impacte d'aquestes agrupacions a l'educació, ja que quan he disposat a fer una recerca específica sobre aquest fet, ha sigut difícil trobar estudis que relacionessin aquesta cultura amb l'impacte pedagògic que poden produir.

Més enllà dels pocs estudis que relacionen les bandes amb l'educació, en general les bandes municipals a Espanya no són gaire estudiades i si es fa, són amb relació a un municipi determinat. Així doncs, considero que la poca informació i la impossibilitat de moure'm pels museus i biblioteques de les Terres de l'Ebre a causa de la situació d'estat d'alarma produïda per la COVID-19, ha sigut una limitació de recerca important.

Tanmateix, com a proposta de futur per altres recerques seria interessant que es continués treballant en:

- L'estudi de les bandes de música com a terme general i no específic a una població.
- L'impacte de les bandes en l'educació mitjançant altres perspectives i tècniques de recollida de dades (entrevistes a directores de bandes, enquestes a membres...).

- La transcendència social (interaccions socials, evolució en l'estructura interna, la funció sociològica que esdevenen...).
- L'estructura organitzativa de les associacions (diferències entre entitats públiques i privades).

4. Referències bibliogràfiques

Astruells, S. (2012). Las bandas de música: desde sus orígenes hasta nuestros días. España. *Melómanodigital*. Recuperado de <https://www.melomanodigital.com/las-bandas-de-musica-desde-sus-origenes-hasta-nuestros-dias/>

Calderón, D., Oriola Requena, S. y Gustems Carnicer, J. (2015). Liderazgo y música: la figura del director. *Artseduca*, 2015, num. 10, p. 16-27.

Díaz, L., Torruco, U., Martínez, M., i Varela, M. (2013). Metodología de investigación en educación médica: La entrevista, recurso flexible y dinámico. *Investigación en educación médica*, 2(7), 162-167.

Diccionari de la llengua catalana (DIEC2) (Institut d'Estudis Catalans): <http://dlc.iec.cat/>

Fernando Palatín, *Diccionario de Música*, Ángel Medina (ed. y estudio preliminar), Sevilla: 1818, pàg. 43.

Galbis, V. (2001). Les bandes valencianes: història, activitats i projecció social. *Història de la Música Catalana, Valenciana i Balear*, V.

Hernández, M (2016). Les bandes de música. *L'immateral*. Recuperat de <http://www.ipcite.cat/ipcite/content/les-bandes-de-m%C3%BAsica>

Herrera, I. M. A. (2013). *Música y municipio: Marco normativo y administración de las bandas civiles en España (1931-1986). Estudio en la provincia de Jaén* (Doctoral dissertation, Universidad de Granada).

Martínez, À., Tomàs, N., Viñas, H. i Ferré, N. (1998). *El Món de la Banda de Música*. La Sénia: Agrupació Musical Senienca.

Miranda, E (2013). Paradigma Interpretativo en Investigacion. Pucallpa: *Monografias* Recuperat de <https://www.monografias.com/trabajos97/paradigma-interpretativo/paradigma-interpretativo.shtml>

Pla, F. i Jovani, J. (2006). *25 Anys Fent Música*. Alcanar: Agrupació Musical Canareva.

Serra, O. E. (2011). Les bandes de música de la comarca del Montsià. De cultura popular a eina de cultura contemporània. El cas concret de la banda de Música d'Ulldecona. *Raïls*, (27), 80-165.

Vidal, J. F.(2018) El model festiu musical ebrenc i la rellevància de la figura de Mariano Manta. *Sumari*, 17.

5. Annex

Annex 1 – Entrevista a Josep-Ignasi Medina Candel

Entrevista a Josep-Ignasi Medina Candel

- Primerament m'aniria bé una breu descripció de la vostra trajectòria professional pel que respecta a la música (anys de mestre, especialització...):

Bé, vinc de família de músics (els meus germans i jo mateixa seríem la quarta generació). Sóc d'un poble petit i a casa la meva mare impartia classes de solfeig i piano. Ens portava, juntament amb altres nens i nenes del poble, a exàmens lliures al Liceu de Barcelona. Puc dir que, a casa meva, l'aprenentatge de la música no era una opció. Vaig finalitzar els estudis de professor de piano en grau mig (Pla 66). Per recomanació familiar vaig estudiar magisteri (especialitat de ciències i matemàtiques) a València matriculat també d'algunes assignatures del grau superior. En finalitzar els estudis de magisteri em van oferir fer classes de música a una escola privada de Vinaròs, també vaig entrar, mitjançant una entrevista de treball, al l'escola de Música "Mestre Feliu" de Benicarló (ara Conservatori Professional) i vaig haver de deixar els estudis superiors. Això va ser els cursos, 88-89/89-90/90-91, abans que entrés oficialment la música a l'escola. L'any 1991 convoquen les primeres oposicions de l'especialitat de música a Catalunya i vaig treure plaça a Roquetes.

Els dos primers anys vaig fer de tutor de P.4 a Roquetes i P.5 a Jesús i Maria. Aquest dos cursos van marcar molt la meva trajectòria ja que em van fer conscient del potencial que hi ha en el treball a parvulari. Des de llavors, any rere any, he procurat fer un treball molt acurat en l'especialitat de música en aquest cicle.

El curs 93-94 comença la música a l'escola i torno a Roquetes, on he treballat fins ara. Fins i tot al llarg dels vint anys que he estat secretari de l'escola he volgut, agafant hores de secretaria, garantir la presència de l'especialitat de música al Parvulari.

- Heu sigut membre d'una banda municipal? Quina experiència personal us ha aportat?

El meu avi va refundar la banda de música del meu poble i en va encoratjar a formar-ne part. Ell, amb el mètode al davant, ensenyava tots els instruments de banda als alumnes i, mirant el guió, acompanyava, transportant a vista amb el piano, a cada instrumentista que venia individualment a aprendre l'instrument. No hi havia escoles de música com coneixem ara i els seus nets fèiem de "comodí". Jo vaig aprendre a tocar vent metall i m'atrevia amb trompeta, fiscorn, trombó de pistons, trompa en Mi bemoll i tuba. He de reconèixer que el trombó de vares i la trompa en Fa són un altre món.

Principalment aquesta experiència et fa més agosarat no et fa por provar coses noves. Des de l'experiència pots aclarir més fàcilment qüestions com que la diferència entre els instruments de vent metall i vent fusta radica més en el mecanisme de producció del so que en el material en que està fet l'instrument (d'aquesta forma, per exemple, ja no cal tractar la flauta travessera com a una excepció) o explicar als alumnes la producció dels harmònics ja que els instruments de vent metall funcionen gràcies a aquest fenomen.

El formar part d'una agrupació et fa més disciplinat i més empàtic. Crec que el fet de tocar o cantar plegats és l'exemple més autèntic de treball cooperatiu cadascú dona el millor de si mateix en benefici del grup i d'això he après com a alumne i com a mestre.

- A les Terres de l'Ebre hi ha una clara presència de la cultura musical, fomentada principalment per les agrupacions de bandes de música de cada municipi. Que hi penses d'aquestes agrupacions? Són rellevants?...

Són vitals en molts aspectes. En primer lloc per la imprescindible presència en els esdeveniments socials, culturals i festius dels pobles i després per l'aportació educativa que, des de fa molts anys, ofereixen. Cal

recordar que l'entrada de la música a l'escola va comportar la progressiva conversió de les bandes municipals en escoles música amb més subvenció, més professorat i uns objectius que apuntaven més enllà que la mera incorporació a la banda.

- L'educació primària és una etapa important, ja que els infants comencen a cursar els seus primers estudis musicals (ja sigui a escoles de música per entrar a una banda o conservatori). L'escola ho té en compte?

Sí i no. Sempre he intentat tenir consciència clara del que aprenen a l'escola i del que porten de fora. Per exemple: No ofereixo mai la possibilitat que els alumnes vinguin a l'escola a demostrar com toquen l'instrument que aprenen a un altre lloc; considero poc ètic lluir davant de la comunitat educativa o dels altres companys d'una feina que no hem fet a l'escola i penso que no aporta cap benefici ni als protagonistes ni als que els escolten.

D'altra banda és innegable que els alumnes que van a escoles de música o conservatoris progressen, generalment, amb més celeritat que els altres. Això m'ha portat a proposar un treball d'interpretació instrumental basat en la metodologia multinivells. Tots els alumnes aprenen a l'escola la flauta de bec amb digitació barroca i tenen a l'aula una taula amb el llistat de la classe i un llistat d'unes vint cançons classificades per dificultat i estil. Cada alumne tria les cançons i va avançant amb l'únic requisit de tocar, amb la finalitat d'avaluar, almenys una per trimestre.

Als alumnes que desenvolupen una bona lectura a vista se'ls convida a formar part del grup instrumental, fora de l'horari lectiu, on aprenen les dues digitacions de la flauta de bec i aspiren a tocar totes les que en formen part: sopranino, soprano, contralt, tenor i baixa. Cal dir que si quasi bé tots els que van a escoles de música tenen qualitats per formar part del grup, molts dels que en formen part han après tot el que saben a l'escola.

- Normalment hi ha una programació a seguir que cada escola et proporciona però cada mestre té una manera de fer i tractar l'assignatura de música. Generalment els alumnes de les Terres de l'Ebre tenen un domini major de la música que altres alumnes d'altres comarques. Com a mestre creu que ha de donar una resposta educativa diferent per tractar aquesta cultura? Com, de quina manera...?

Primerament la programació que et trobes l'has d'anar fent teva i, literalment, reescriure-la. El currículum és orientatiu i, a la meua manera de veure, s'ha d'agafar com a mínims que s'han de complir i et donen les pautes per avaluar. És a dir; seria absurd suspendre a un alumne per no haver assolit uns continguts que li estic exigint i que són més elevats del que el currículum demana.

En quant a la resposta educativa estic segur que ha de ser diferent per a alumnat que viu en un ambient on les bandes tenen molta presència. Tenen més sensibilitat pel que és la música i el valor que té i tenen, generalment, més coneixements que, com a docent pots aprofitar, orientar o obviar. Mira; per exemple als llocs on hi ha bandes de música no cal incidir tant en el tema dels instruments de vent i percussió. Fins i tot sents que el que estàs explicant no els motiva perquè tot l'alumnat coneix i ha vist pel carrer els instruments que els vols presentar.

- Segurament coneixereu a més mestres que fan la mateixa assignatura que vosaltres. Creieu que ells també tenen en compte el nivell musical del territori? Us han compartit mai algun recurs interessant (pel que respecta les bandes o simplement material per millorar l'aprenentatge)?

Crec que sí. Fins i tot més que jo mateixa.

Tot i que al territori no hi ha grup de mestres de música com a tal algun intercanvi de recursos és dona a les reunions anuals per preparar la Mostra de Corals de Primària, a cursos que hem organitzat sobre cant coral o iniciació a la digitació barroca...

En quant a bandes fa uns anys vàrem acordar varies escoles d'utilitzar el material que ens va lliurar la Banda de Música de la Sènia per conèixer les bandes i els instruments propis. Alguna vegada, alumnes comuns de la Lira Roquetense i l'escola han ofert petits concerts a espais del centre. També vàrem sol·licitar a conservatoris i escoles de música ajut per acompanyar els cants comuns de la Mostra de Corals i els professors dels conservatoris van triar i preparar alumnes de les nostres escoles per acompanyar instrumentalment aquestes obres.

Cal esmentar que, anualment, fem una excursió al Conservatori de Tortosa amb els alumnes de Cicle Inicial.

Annex 2 – Entrevista a Judith Jovani Sancho

Entrevista a Judith Jovani Sancho

- Primerament m'aniria bé una breu descripció de la vostra trajectòria professional pel que respecta a la música (anys de mestre, especialització...):

Judith Jovani Sancho. Magisteri educació musical a la URV (1997-1999). Vaig començar a treballar a la delegació de Tarragona i Terres de l'Ebre l'any 2001 amb substitucions de curta durada, tant de primària com de música. L'Any 2005 aprovo oposicions a l'especialitat de música i tinc la primera plaça provisional. La plaça definitiva l'obtinc al setembre de 2009 a l'escola Joan Baptista Serra d'Alcanar, plaça que ocupo en l'actualitat.

- Heu sigut membre d'una banda municipal? Quina experiència personal us ha aportat?

Actualment soc músic d'una agrupació. No és municipal. És una entitat privada amb una 50 d'integrants. L'Agrupació compta amb una escola de música, també de caire privat, gestionada per la mateixa agrupació.

Ser músic d'aquesta entitat em facilita molt el bloc de continguts d'audició i instruments, perquè tinc a l'abast poder dur a classe tot tipus de música en viu. També m'ajuda molt el fet que l'alumnat conegui què és una banda i quins instruments la formen. Poder investigar ells mateixos les diferències entre orquestra i banda.

- A les Terres de l'Ebre hi ha una clara presència de la cultura musical, fomentada principalment per les agrupacions de bandes de música de cada municipi. Que hi penses d'aquestes agrupacions? Són rellevants?...

Sí. A les terres de l'Ebre hi ha una gran presència de músics de banda i més atenuat a la comarca del Montsià on hi ha 11 municipis i tots compten amb una banda, és mes, Amposta i Alcanar en tenen dues.

Penso que sí són rellevants perquè apropen la música a la gent del poble i molt dels xiquets i xiquetes volen formar part d'aquestes agrupacions. A més, moltes de les bandes i agrupacions tenen la seva escola de música. Molts xiquets i xiquetes aprenen música per després poder tocar a alguna de les bandes.

També cal dir que els conservatoris, llevat de Tortosa, estan a una altra població bastant allunyada. Són aquestes escoles de música les que donen la possibilitat d'estudiar música a edats menudes i a la mateixa població.

- L'educació primària és una etapa important, ja que els infants comencen a cursar els seus primers estudis musicals (ja sigui a escoles de música per entrar a una banda o conservatori). L'escola ho té en compte?

En un principi des de l'àrea de música sí que es valora, no per posar millors qualificacions, sinó per entendre que hi ha una certa quantitat d'alumnes que molts continguts proposats quant a llenguatge ja els sabran. Hem d'adaptar la classe per resoldre aquestes desigualtats i intentar fer programacions multinivell que ajuden a donar a cada alumne el que necessita. Hi ha altres apartats com cançó, audició, dansa o tocar instruments, que es veuen més equilibrats.

- Generalment hi ha una programació a seguir que cada escola et proporciona però cada mestre té una manera de fer i tractar l'assignatura de música. Generalment els alumnes de les Terres de l'Ebre tenen un domini major de la música que altres alumnes d'altres comarques. Com a mestre creu que ha de donar una resposta educativa diferent per tractar aquesta cultura? Com, de quina manera...?

Segueixen havent un gran nombre d'alumnat que no fa música i com ja he dit abans ens adaptem al global de la classe. Però sempre es dona una resposta educativa diferent segons el context. Jo diria que més que

canviar alguna cosa el que fem es aprofitar els recursos que ens ofereix aquest alumnat.

Activitats com portar instruments a l'aula. Fer concerts a la classe o a l'escola. Convidar a familiars músics de les bandes per fer una xerrada. Sortir a veure les bandes i fer preguntes. Visitar les seus de les agrupacions i veure com assagen. Descobrir músics importants del poble que han sortit de les bandes o agrupacions...

- Segurament coneixereu a més mestres que fan la mateixa assignatura que vosaltres. Creieu que ells també tenen en compte el nivell musical del territori? Us han compartit mai algun recurs interessant (pel que respecta les bandes o simplement material per millorar.

Sí, comparteixo aula amb una alta mestra de música. Ella també s'adapta al grup si hi ha molt alumnat que aprén música fora de l'escola. Compartim aquestes experiències que he explicar abans, sobretot d'instruments.

Com a apunt, explicar-te que no tenim llibres i això facilita veure el context del nostre territori i aprofitar-lo per programar. No es pot pretendre repetir el que molts alumnes ja fan a les escoles de música, es tracta de veure la música més àmpliament i buscar altres activitats que no fan.